

TELEGRAFUL ROMAN.

Nr. 50. ANULU XIII.

Telegrafulu este de doua ori pe septeman: joi'a si Dumineca. — Prenumeratiunea se face in Sabiu la espeditur'a oiei pe afara la c. r. poste, cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate catre espeditura. Pretulu prenumeratiunei pentru Sabiu este pe anu 7. fl. v. a. ear' pe o jumetate de anu 3. fl. 50. Pentru celelalte parti ale Transilvaniei si pen-

tru provinciile din Monarchia pe unu ann 8 fl. era pe o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. si tieri straine pe anu 12 pe 1/2 ann. 6 fl. v. a.

Inseratele se platescu pentru inteia ora cu 7. cr. sirulu cu litere mici, pentru dou'a ora cu 5 1/2 cr. si pentru a treia repetire cu 3 1/2 cr. v. a.

Sabiu, in 27 Iuniu (9 Iuliu 1865.

Siebenbürgen und die oesterreichische Regierung in den letzten vier Jahren.

II.

(A se vedé nr. 41 din T. R.)

Amu fostu promisu in tractatulu precedentu, ca pentru publiculu nostru, care inca nu a cititu opuscululu esitu sub firm'a de susu, voiu dá o icona cátu se póte de chiara intr'unu extractu scurtu alu lui. — Acést'a va fi cu atát'a mai binevenita, cu cátu credu ca cunoscinti'a lui va fi destula condamnare asupr'a celoru cuprinse in elu. —

Jurnalulu din Vienn'a „Neue freie Presse“ in Nr. 263 a nimeritu cuiulu tocmai in capu, candu s'a esprimat asupr'a cestiunatei brosiure in tipulu urmatoriu:

„Déca amu fi noi (N. F. Presse) Schmerling, n'amu face alt'a, decátu amu procurá o traducere romanésca intr'o editiune populara estina, spre a se impartí prin Ardélu. Pentru ca d'abiá cunoscemu altu remediú mai aptu d'a vindecá din fundamentu pre natiunile nemagiare din Ardélu si de cele de pre urma remasitie ale dorului, de a mai vedé restituita starea de mai nainte de acolo. D'abiá — dice — s'aru gasi altu mijlocu incontr'a astorufelu de dorintie, ce aru mai esistá, de cátu candu s'aru demustrá aci Romániloru si Sasiloru cum se cade ad oculos, ca ei in ochii Magiariloru (intielegemu aci pre cei conservativi ruginiti) suntu inca si astadi totu acei'a, cari au fostu pe tempulu dietei dela Debreczinu, unde Kazinczy a espeditu petitiunile pentru egal'a indreptatire natiunale cu eschiamarea: „Ce voru acesti cersitori o brasnici!“

Apoi mai departe continua „N. F. Presse“: „Deocamdata postésca Románii si Sasiu a citi acésta brosiura, cá sa véda ei insisi cu ochii loru intr'ens'a, ce felu de rudis indigestaque moles suntu ei in ochii Magiariloru, si cátu de mare e defectulu loru in cultura, cátu de grósnica indolentia loru, etc.“ —

Cu aceste promise credu ca amu pregatí tu destulu pre publiculu meu, spre a fi cá unu Dante portatu de Virgiliu prin locasiurile infernului, ce ni-lu infacisíeaza poem'a din sus-citat'a brosiura.

Eata pe scurtu, cum ne dascalesce acésta nu divina, dara diabolica comedia.

In introducerea eii se vaiera amaru, ca regimulu austriacu incepundu dela Rudolfu II, Ferdinandu II, Leopoldu I si Iosifu II adeseori au pasitu ofensivu in contra constitutiunei unguresei, in sa nici odata asiá de periculosu atátu in mijloce, cátu si in perseverantia, cá tocmai in tempulu din urma, — adeca, ca acelu regimu a strinsu pré tare zabalele fae tonulu celui imbuibat, de câte ori acést'a si-a facutu ventu d'a tiri carutia societátii prin tóte coltiurile si abisurile si l'a opritu de a mai muscá si bate cu picioarele totu ce-i venia in cale, ci l'a constrinsu de a alergá numai pe aren'a cea óbla a dreptei concurentie.

In capitolulu urmatoriu alu brosiurei ea discutéza referinti'a Ardealului cátra cas'a domnitóre austriaca, cátra Ungia si cátra celelalte tieri ale monarchiei. Ardealulu odata a fostu parte constitutiva a imperiului Ungurescu, dara in decursulu tempiloru vitrigi la inceputulu secululu alu 16 s'aru ruptu de cátra mam'a sea. Insa cu incetulu cu incetulu, mai cu séma decandu au devenitu sub cas'a austriaca, au luatú o directiune apropiatóre de mat'e sea atátu in privinti'a legislatiunei cátu si a administratiunei publice, pâna candu mai la urma, vediendu ca singuru e slabu si nepotinciosu, la a. 1848 cu mutu'a in voire éra s'au unitu cu Ungari'a. Prin acésta uniune au ajunsu Ardealulu unu statú puternicu si fericitu, — numai cátu nu dice fericitu cá paradisulu lui Adamu. — Dara acésta fericire a starnitu invidia in regimulu austriacu, care apoi au indemnatu pre celelalte natiunitati, sa gaste din pomulu celu opritu alu cunoscintiei binelui si alu renlui, si asiá sa si pérda cu totii paradisulu.

Cumu s'au intemplatú acésta perdere si ce au mai facutu regimulu austriacu dupa isgonirea adamitiloru din raiu la anulu 1848, ne infacisíeaza capitalulu III alu poemei.

Au venitu adeca Bach cu biciulu celu de focu, si au silitu pre vinovatu cá si pre nevinovatu, sa-si agonisésca pânea de tóte dilele intru sudórea fetiei loru, — pe câmpulu celu sterilu alu absolutismulu. —

Asta pedépsa — dice mai incolo, — a fostu nemeritata, pentru ca legile din 1848 si cu deosebire uniunea Ardealului cu Ungari'a s'au facutu pe cale constitutiunale, cu invoirea locutoriloru si a principelui, si ca uniunea ast'a a fostu fórte buna si folositóre nu numai pentru ardeleni, dara si pentru monarchi'a, carea si-aru aflá centrulu seu mai bine in Pest'a decátu in Vien'a.

Insa regimulu nu si-a cunoscutu interessulu seu, pentru ca n'a priimitu acestu centru, si nu vré o Ungaria tare si mare. De aceea intrebuintieaza cele mai periculóse mijloce in contra acestui evenimentu salutare, si intre aceste mijloce primejdiose celu mai afurisitu e principiulu natiunitatii, si nicairi acestu principiu nu e asiá de priinciosu cá in Ardealu, unde spre daun'a tieriei de seculi au existatu trei natiuni, intre care acum'a a luatú locu si a patr'a natiune, adeca cea romaná, firesce spre si mai mare stricare a tieriei. —

Cele dóue natiuni principali ale tieriei, adeca Magiarii si Secuii au fostu gat'a sa-si jertfésca privilegiile in favórea libertatii personali si a egalei indreptatiri. Inse celelalte dóue natiuni — firesce neprincipali, — adeca a Sasiloru si a Romániloru s'a folositu de libertatea individuala si de egal'a indreptatire numai cá de pretestu, spre a-si agonisi folóse speciale pe contulu celorlalte dóue — principali, si anume spre a le suprematisá. Si fiindu ca Sasiu si Románii poteau acceptá asiá ceva numai dela regimulu austriacu, ei l'au sprijinitu pre acést'a in atacarea constitutiunei si a drepturilor loru, adeca a natiuniloru principali, a natiuniloru magiare si secuie.

Astfelu de mijloce blastemate — dice autorulu brosiurei in capitolulu alu patrúlea — a intrebuintiatu regimulu in tempu de 12 ani, panacandu vediendu, ca nice asiá nu o scóte la socotéla, s'a vediutu constrinsu a se întórce iara la sistem'a constitutiunala. Diplom'a din 20 Octobre 1860, prin carea s'a restituitu sistem'a constitutiunala, aru fi multiamitu pe deplinu pre toti, déca s'aru fi esplicatu asiá, ca prin trens'a s'aru restituitu pe dintregulu si legile din 1848; dara si aci regimulu austriacu a trasu o dunga preste socotéla loru prin patent'a, ce a urmatu la 26 Februariu 1861.

In Ardealu — dice mai incolo — au fostu apucatu la cárm'a regimulu doi barbati adorati, anume Baronulu Kemény cá Cancelaru, si Conte Mikó cá guvernatoriu alu tieriei. Cea d'antáiu grija a loru au fostu resturnarea organismulu Bachianu si restituiria stárei ceii dinainte de 1848. Ei gonindu pre ampoiatiu straini au acomadatú municipiele legiloru din 1848 si cu incetulu cu incetulu éra sa intraduca si dreptatea antemartiale, etc. Acestea tóte, dice autorulu brosiurei, — de-si nu erau intru tóte corespundiatóre constitutiunei, erau totusi sa fia mai bune decátu ordinea lui Bach, si poteau sa multiamesca pre toti.

Avendu Baronulu Kemény in urm'a rescriptulu din 20 Octobre 1860 cátra contele Rechberg, — ordinu, cá sa compuna o representantia a tieriei, la carea sa fia partasi si cei ce mainainte nu erau indreptatiti, — elu a convocatu la Alb'a — luli'a o conferintia regnicolara statatóre — dupa dreptate — din 24 Magiaro-Secui, din 8 Sasi si 8 Románi, care conferintia prin majoritatea voturiloru a hotaritu, ca Ardealulu in sensulu legiloru dela 1848 nu mai póte avé representantia propria, ci sa mérga la dieta in Pest'a.

Vediendu asiadara regimulu austriacu, ca pentru scopurile sele nu o póte scóte la cale nici cu Ungureni, nici cu

Ardelenii, despre o parte au disolvitu diet'a Ungariei, carea despre alt'a pe barbatii din capulu trebiloru ardene i-au inlaturatu, inlocuindu-i cu altii addicti lui.

Cu ajutoriulu acestora apoi au luat refugiu iara la mijlocele probate de mai nainte, adeca la imparechiarea nationalitatiloru. A lasatu ca Sasi si Romani sa asupresca pre Magiari si Secui, ca sa-i silasca de a se acomoda tendintieloru lui.

In capetele V. VI. VII. parcede autorulu brosiurei de a descrie mai cu deameruntulu, cum si in ce tipu au asupritu regimulu pre Magiari si pre Secui prin miscarile nationale ale Sasiloru si Romaniloru. —

Fiindca aceste episoade ne atingu si mai de aproape, sunt demne de a le cunoaste mai in detaliu. Dreptu aceea mi reservezu ocaziunea de a le reproduce intr'unu numeru venitoriu.

Afaceri scolare.

Venerabilulu Inspectoratu supremu alu scololoru gr. res. din archidieceps'a Transsilvaniei emise in dilele acestea o instructiune pentru directorii scololoru populare si pentru directorii si inspectorii scololoru capitali, precum si pentru inspectorii districtuali de scola din archidieceps'a gr. res. din Ardealu. Ne iertandu-ne spaciulu a vorbi mai pe largu despre acesta instructiune, vomu reproduce numai introducerea si incheierea ei, cari sunt urmatoarele:

Introducere. Propasirea si dezvoltarea cea graduala a scololoru nostre indamna pre supremulu Inspectoratu alu scololoru nostre confessionale, ca in privint'a directoriloru si inspectoriloru locali scolari, precum si pentru inspectorii districtuali de scola sa stabileze si sa prescrie unele reguli, cari sa garanteze ordinea buna in starea interna si esterna a invetiamentului, ca apoi dezvoltarea cresterii scolariloru sa inainteze mai siguru atatu spre folosulu materialu, catu si spre celu formalu alu invetiamentului, carele este scopulu scololoru.

Ear incheiere a, dupa ce obiectele indegetate se tracteaza in ordine sistematica in 34 §§-i, este acest'a: Vedeti si cunoscati, fiiloru si impreuna servitoriloru instructiunea, ce Ve dau aci in treb'a scololoru, si Ve rogu, ca aceea sa nu Vi se para grea, caci greutatea ei este impartita intre Voi, cari sunteti cardinali esecutivi ai trebei cresterii tinerimei trei factori nostre: unii sunteti invetiatori, altii sunteti directori si inspectorii locali, si unii sunteti inspectorii districtuali; ore nu sciti, seu nu vreti sa cunoscati, ca tote greutatile singuratice ale Vostre sunt concentrate in unic'a mea persoana, pentrucu instructiunea, ce dau aci Invetiatoriloru, directoriloru inspectoriloru locali si inspectoriloru districtuali este si pentru mine unu obligamentu, dupa care sum datoriu a satisface chimarei mele, carea nu este mai mica de a Vostra greutate. Mai greu este pentru unu parinte a edifica casa, de catu fiiloru a locui intr'ens'a. Prin urmare impartite ne sunt greutatile, si nu este unulu dintre noi, carui'a sa nu-i fia venit o parte bunicea din greutati. Sa ne nevoimu, iubitoru! in greutatile nostre, caci lupt'a noastra este nobila, credint'a pazimu, si Domnedieu, carele este insusi lumin'a si nu suferu intunerecu, ne va resplati noue pentru lumin'a, carea o reversamu asup'r'a fiiloru si ficeloru crestiniiloru nostri, si prin care abatemu intunereculu dela densii, si sa ne rogamu catra Domnedieu, ca sa ne dea poteri trupesci si intelectuali, spre a corespunde chiamarei nostre, dicendu: „Dómne Dómne poterea mantuirei nostre! umbréza preste capulu nostru in diu'a de necasu, caci Tu scii: ca faci'a picioriloru nostre este legea Ta, si lumin'a carariloru nostre.“

Sabiuu in 1 Iunie 1865.

Nu pote fi chiamarea noastra, a atribui actului acestui'a laude si recunoscintie, caci suntemu siguri, ca elu se lauda insusi pre sine; atata insa credemu ca potemu afirma linisciti, ca elu este o noua dovada invederata, catu de multu este petrunsu Ven. Inspectoratu supremu de trebuint'a inaintarei pe campulu scolei si alu invetiamentului, si cu cata cunoscintia de lucru, si cu ce spiritu scie tinde catra tint'a dorita.

Armat'a noastra in stare de pace!

In casa de susu a senatului nostru imperialu declara ministrulu de resbelu in siedint'a din 24 Iunie (6 Iuliu):

ca Maiestatea Sea, apretiuindu starea inantiala a imperiului, a dispusu reduciunea mai departe a armatei din Itali'a si Dalmati'a pana la perfectulu statu de pace; comandele respective sunt usidate.

Scirea acest'a va strabate cu repejunea fulgerului tota monarchi'a si de siguru va produce pretotindenea cea mai vana multiamire. Caci in adeveru nu este alta positiune in bugetulu statului nostru, carea sa apese cu atat'a greutate asup'r'a locuitoriloru, ca statulu militiei, si acest'a cu atat'a mai vertosu, caci in tota Europ'a de astadata este pace, si asiá nu se po-

tea explica in modu multiamitoriu, pentru ce regimulu nostru nu se potea desface de catra o sarcina atatu de enorma, precum era militi'a noastra in statulu de resbelu.

Suntemu signri dar, ca dieci de mii de omeni se voru reintorche la plugu si la uneltele meserieloru diferite, si incetandu a consuma prin casarme si locurile de exercitiu sudorea cea grea a populatiunei, voru ajuta si ei insisi a se esplota avutiile cele nesecate ale marei nostre monarchii.

Si de aceea ne fericitam cu totii in aceste momente pentru generositatea si profund'a intiepciune a Domnitorului nostru, si devenindu unu eho de siguru credinciosu alu vocii poporului nostru, I uramu, ca Domnedieu sa-lu tina sub scutulu Seu celu potinte multi si multi ani! —

Cris'a ministeriala,

dupacum ne spunu foile vienesse, pana'n 3 Iuliu c. n. inca nu ajunsese a se deslega; numai pentru unii rami ai administratiunei sa se fia fostu aflatu ministrii parte definitivi, parte provisorii; intre altele se vorbesce ca de siguru, ca contele Belcredi este numitu ministru de statu. Preste cele mai mari greutati se dice ca da portfoliulu ministrului de finantie, — unu ce, care se pote explica prealesne; caci cine va fi omulu, care sa ia asupra-si, a desface unu nodu, ce de o multime de ani totu mai multu si mai multu s'au incurcatu!

Gazet'a de Zagrabia este impoterita a declara, ca faimele despre intrunirea celor trei cancelarie aulice (a Transsilvaniei si a Croato-Slavoniei cu Ungaria) sunt cu totul fara temei; noi dara avuseramu totu dreptulu a ne'ndoi despre acesta scornitura. —

Dupa unu articulu alu „Pressei“ de Vienn'a, referint'a imperiului fatia cu Ungaria aru veni a se regula dupa diplom'a din Octobru, si uniunea Ungariei cu imperiulu nu aru fi nici curata uniune personala (dupacum voru Ungurii), nici curata uniune reala (dupacum voru Nemtii), ci o „uniune reala moderata“, pelanga carea legislatiunea ambeloru partide remane nevatemata. Despre stergerea senatului imperialu completu ori redusu, dupa acelasi articulu nu pote fi vorb'a. Catu in fine pentru persoane, ministeriulu de comerciulu va mai conduce pana la alta renduicla Baronulu Kalchberg, ear celu de finantie d. de Holzgethan. Contele Belcredi e denumitu in adeveru; negociatiunile cu d. Becke s'au stricatu, d. de Schwarz a refusat, si pentru ministeriulu de finantie nu s'au aflatu inca persoana cea apta.

Cancelaru aulicu transilvanu faim'a numesce pre Br. Iosika.

Din Ungaria.

☉ Cris'a ministeriala in Vienn'a tine inca si acum'a, incatu adeca Excellentia Sea Cancelarulu Majlath nici pana astadi nu si-a aflatu barbati de aceia, cari ca ministri aru fi totu de aceia-si principiu cu densulu in cestiunea unguresca. Atata insa e adeveru, ca deca din ministeriulu Dui Schmerling va si remane unulu seu altulu, totusi dimissionarea Dui Schmerling se pote privi de o fapta complinita.

In dilele acestea Excellentia Sea Cancelarulu Ungariei a fostu in Pest'a si nu in Zavor la bunurile sale, precum dicu unele jurnale din Vienn'a si Pest'a. Aicea s'a svatuitu cu unele capacitati mai insemnate ale Ungariei despre modulu si form'a deslegarei cestiunei unguresce intre marginile programei sale, carea era formulata numai in punctele fundamentale. Cate-va jurnale din Pest'a, cari marturisescu, ca Excellentia Sea a fostu in Pest'a in dilele aceste, nega cu totul ca acesta caletoria s'aru fi intemplat din atari motive politice. Noi insa — precum amintiramu, — scimu din isvoro autentice, ca scopulu Excellentiei Sele n'a fostu — dar nici n'a potutu fi — altulu, decatu a se sfatu cu capii partidei — precum se dice — liberale a Ungariei. Cestiunea nationalitatiloru firesce nici nu s'a pomenitu, de ore-ce aceea astadi se privesce de o cestiune de totu neinsemnata. —

Astadi nu e mai multu vorba numai de stramutarea personeloru ministeriale, ci de unu sistemu nou, care va sa se introduca in politic'a interna a monarchiei austriace. Asia: se vorbesce despre nimicirea totala a senatului imperialu formatu dupa patent'a din 26 Febr. 1861; acel'a se va sustine numai pentru provinciele creditarie ale Austriei, care prin delegatii sei va tracta cu delegatii dietei Ungariei despre totu ce privesce la interesulu comunu alu monarchiei; astfelu milit'a fi tractate in senatulu imperialu, ci prin delegatii senatului imperialu si ai dietei Ungariei. Se face vorba si despre unele reforme afundu taitore in organismulu statulu, d. e. administratiunea politica s'aru desparti cu totul de catra justitia, in unele cause, dar mai alesu in cele criminale s'aru introduce institutiunea juratoriloru (jury), precum acestea se afla in Angli'a, Franci'a. Astfelu s'aru mai imputina si spesele statulu, si s'aru pote duce o economia mai rationala decatu cea de astadi. Dicu mare lipsa amu ave de ea.

In program'a Contelui Mailáth acestea și asemenea puncte aru formá conditunea sine qua non. Si fiindca dintre barbatii de statu putini se afla, cari aru poté priimi o astfel de pertractare a cauzelor comune, — mai potemu acceptá inca câte-va dile, panacandu se va constitui ministeriulu intregu.

Planulu, de a uni cele trei Cancelarii, precum se vede, s'a nimicitu, deórece acel'a n'a fostu bine priimitu in cercurile politice ale nemagiariloru, incátu astadi jurnalele din Viena afirméza, ca nici nu s'a facutu vorb'a despre unirea, séu mai bine contopirea celoru trei cancelarii.

Aceste planuri, ori câte se mai fia, suntu numai planuri nerealizate, și combinatiuni jurnalistiche, din cari nu scimu ce se va alege, panacandu nu se va constitui ministeriulu, și nu vomu vedé program'a, ce va sa o urmeze. Preste trei-patru dile in sa, fiindca si Maiestatea Sea S'a re'ntorsu din Ischl, va trece și acesa balantiére, ce va sa aiba urmári de mare insemnatate.

In dilele prime ale crizei ministeriale dintre barbatii Ungariei se iviau candidati preste candidati in ministeriulu celu nou. Cei mai multi concusera la portfoiulu ministeriului de finantie, erá vorba despre Contele Desewffy, Lónyay, Almásy etc., despre cari astadi cronic'a nu ma vorbesce nimic'a, de óre ce densii se sentiescu cu multu mai debili, decátu sa póta aduce in ordine starea cea derangiata a finantie austriace.

Noi suntemu de parerea, ca de si Magiarii astadi stau mai aprópe de tronulu Maiestátií Sele, decátu in anii trecuti, aru gresi-o preste mesura, déca din calcululu lor aru sterge unele drepturi favorítóre pentru indreptárea egala și pentru natiunalitátile nemagiare. —

S a b i i u in 26 Iuniu. (Felurite). Comitétulu Asociatiunei transilvane etc. tinu siédinti'a sea lunaria Marti in 4 Iuliu c. n. sub presidiulu estraordinariu alu Dluí Cons. gub. P a v e l u d e D u n c ' a . Protocolulu in sa ne sosi prea tardiu, pentru de a mai poté fi publicatu astadi; deci lu vomu comunicá in nr. venitoriu. — Esamenele de'necheiere in Institutulu archidiecesanu gr. or. se'ncepura astadi sub presiedinti'a Esc. Sele P. Archiepiscopu si Metropolitu A n d r e i u B a r o n u d e S i a g u n ' a , P. S. carele deschise strulu loru prin unu cuventu scurtu parintescu, cu care se adressá cátra clericii din an. alu treilea pe bas'a cuvintelorui Cehristosu dela Mateiu (28, 19): „Mergendu invetiati tóte nemurile, betezandu-i pre ei in numele Tatalui si alu Fiului si alu Santulu Duchu.“ — D. Consiliaru aulicu l. B o l o g ' a pléca astadi la postulu seu la Vienna; Domnedieu sa lu pórté 'n pace si sa lu tina intregu si sanetosu, spre a corespunde acceptárei p. n. a Domnitóru lui si increderei patriei!

La Resinari se tinura esamenele semestrale Luni si Marti, 21 si 22 Iuniu c. v. sub presiedinti'a si conducerea P. Protopopu si Inspectoru districtualu de scóle I o a n n P a n o v i c i u . De si amu cam trecutu preste prejudetiulu acel'a, cá candu esamenele aru fi unu felu de di de parada pentru invetiatori si invetiacei, totusi atát'a e adeveratu, ca esaminele potu fi o icóna a invetiamentulu de preste anu. Si'n intielesulu acest'a trebuie sa dicemu cu bucuria, ca esamenele cu cei 300 copii ai scóleloru din Resinari au datu o dovada prea frumósa atátu despre zelulu Dloru invetiatori, cátu si despre iubirea dloru cátra scóla si scolari, — unu ce, care cunoscorulu de scóla observa indata la intrarea intr'o scóla. DD. invetiatori: Directorulu M i h a l t i a n u , P. Catechetu D r o c u , apoi C h i o r n i t i a , S a n t i o n u , M e t i u si B o b e s i u , — toti au seceratu multiamita deplina cu prestatiunile lor; si déca e adeveratu, ca zelós'a comuna n'a jertfitu nici odata mai multu pentru tesaurulu seu celu mai frumosu, pentru scól'a sea, apoi credemu ca e adeveratu si aceea, ca scól'a acést'a, de-si mai totdeun'a au avutu in personalulu invetiatorescu cáte un'a ori dóue capicítati distinsé, totusi n'a fostu nici odata in armoni'a aceea a'nvetiamentulu, care conduce pre elevii pe un'a cale si cátra un'a tinta a inafintárei. — Class'a d'antáiu a statu sub conducerea D. Mihaltianu, care cu unu numeru de 55-60 baieti din tóamna pána acum a facutu atát'a sporiu, incátu citirea si scrierea cu litere cirile (vechi si nóue) si romane, elementele Aritmeticei- desteritatea in cónoscerea si deosebirea numeriloru, — erau miciloru scolari fórté cu inlesnire; asemenea si in scól'a paralela a fetitiiloru, condusa de invetiatorulu Bobesiu. In class'a a dóu'a baietii nu numai citeau si scrieau corectu cu tóte feliturile de litere, ci cunosceau si elementele gramaticei románe in modu surprindiatoriu, documentandu prin respunsurile lor cele corecte nu numai pricepera petrundiátore, ci si desteritatea cea mai buna a Invetiatorulu Chiornitia in predarea greului si momentosulu studiu alu limbei, cátu si alu celoralalte obiecte de invetiamentu. Asemenea sporiu bunu se vediu si in class'a a trei'a si a patr'a, unde functiunara Invetiatorii Santionu si Metiu. Cantárele invetiate de Invetiati. Bobesiu inca au documentatu

sporiu prea imbucuratori; ear doctriin'a religiunei, propusa de P. Catechetu Drocun. intr'unu modu usioru si placutu, convinsé pre ascultatorii, ca si studiulu acest'a, ce de altmintrea reclama o pricepere mai matora, se póte predá crudiloru copii cu celu mai bunu resultatu, déca catechetulu scie lovi córd'a cea adeverata a inimei copilaresci. Si lucrurile de mána ale fetitiiloru au fostu destulu de multiamitóre; si déca amu mai avé ceva de doritu in privinti'a acést'a, apoi aceea aru fi un'a, cá lucrurile de mána sa privésca si mai multu la adeveratele, realele trebuintie ale poporulu resinárenu, si a dóu'a, cá in cerculu acestoru lucruri sa intre si impretinirea mai de aprópe cu natur'a, si cu deosebire cu gradinari'a, unu ramu de castigu, care — dorere! — este prea putinu cunoscutu si prea putinu apretiuitu din partea poporulu nostru preste totu.

Impressiunea generala in sa, ce trebuia sa o ia cu sine ori care ascultatoriu, erá aceea, ca scól'a normala publica din Resinari se afla pe cea mai imbucurátore cale a progressulu. Dar cu tóte acestea nici comuna, nici Invetiatorii, suntemu siguri, ca nu voru remané totu in stadiulu acel'a, pe care stau astadi; cáci si invetiamentulu, cá si tóte lucrurile omenesci, este capace de imbunatáire si perfectiunare nemarginata, si de s'aru face cátu de multu, totusi nu se póte dice, ca s'a facutu destulu. Deci inainte si totu inainte! —

Din cerculu Ungurasiulu ni se scrie, ca poporulu gr. res. din Comuna Tresnea acum mai de multi anu avendu lipsa a-si radica o biserica corespundiátore numerositátií lui, — a totu traitu in nadejde, ca dór in anulu venitoriu dór in celalaltu o va afla mai bine, si asiá totu acceptandu ani dupa ani, pe urma in anulu acest'a 1865 vediu, ca nu e a merge mai departe, si asiá si puse la cale cele de lipsa pentru apucarea de lucru. — In dilele acestea apoi asternendu planulu bisericei Escellentei Sele Inaltu Preasantitulu Domnu Archiepiscopu si Mitropolitu Andreiu Baronu de Siagun'a spre revisiune si inalta aprobare, Esc. Sea si aci Si-a tinutu rendulu indatinatu, cáci revedindu planulu, deodata cu retramitarea acestui'a tramise filoru Sei sufletesci unu ajutoriu intru radicare bisericei de 100 f. v. a. —

O ingrijire in adeveru parintésca si corespundiátore pastoriei evangelice, — o 'ngrijire, carea, cu cátu s'au aretatu mai pe neacceptate, cu atát'a mai multu a surprinsu si au imbucuratu pre poporulu acel'a; convingendu-lu, „ca cei-ce cauta pre Domnulu, nu se lipsescu de nici unu bine“. Atotpotintele Domnedieu — incheia corespundintele nostu — sa tina pre Escellentia Sea intru multi ani spre binele vremelnicu si vecinicu alu bisericei si filoru Sei sufletesci! —

Varietáti si noutáti de di.

Escelenti'a Sea P. Patriarchu serbescu S a m u i l u M a s t r e v i c i u , care petrece de mai multu tempu in Vienna, erá sa fia priimitu de Maiestatea Sea Imperatulu pe Marti 22 Iuniu in audiintia privata. —

Baronulu Pavelu Apóra reposatu in 10 ale curintei c. n. in satulu Gardánfalva in Transilvania in etate de 74 ani. —

Metropolitulu Haynald, fostulu Episcopu rom. cat. alu Transilvaniei, dupacum se scrie lui „Wanderer“ din Clusiu, se va asiedia definitivu la Roma pelánga léfa de 117 f. pe luna, pelánga cari mai prímesce din veniturile Episcopiei din Belgradu cáte 10,000 f. pe anu. —

(Darú pentru princes'a Dagmar.) O societate de dame russesci din Petropolea si Moscva s'au intrunutu, pentru de a camperá princesei Dagmar — miresei reposatulu mareprincipe Nicolau — unu daru de suvenire de Russi'a. Darulu va fi o evangelia legata in catifeá violetta si in frumsetiata fórté scumpu cu auru si margaritare. —

(Din statistic'a scóleloru.) In gimnasiulu evangelicu din Sighisiora au studiátu in anulu scolasticu expiratu 138 scolari, dintre cari 119 Germani, 4 Magiari si 15 Románi, — toti greco-orientali. —

(Bibliograficu.) De curendu a esitu de sub tipariu la S. Filtsch in Sabiu: Formularii pentru procedura criminala din 29 Iuliu 1850. si pentru instructiunea despre functiunile interne si ordinea trebiloru la judecatorii in cause penale. Dupa editiunea oficiósa de tribunálulu superioru din Eperies tiparita sub ingrijirea mai multoru juristi practici. — Tragemu atentíunea dloru ampoiati, románi si nerománi, ai monarchiei nóstre asup'a acestoru scrieri de interesu practicu. —

(Lotria.) In 3 Iuniu c. n. pe la 1 óra dupa amédi se ataca si despoia diliginti'a dela Brasiovu aprópe de statiunea Urezu in Romani'a de 12 talhari armati. —

(Originea limbei magiare.) Unu industriaru

din Segedinu, care si-a stramutatu locuinti'a la Cairo in Egiptu, spune, ca au aflatu in calatoriile seile prin Asi'a locuitori, cu cari s'aru fi potutu intielege in limb'a magiara; asemenea aru fi aflatu intr'o caravana de peregrini mohamedani, ce mergeau la Mecc'a, mai multi insi, cari lu intielesera, candu se adressa' cãtra ei in limb'a magiara. Densulu dice, ca locuintiile acestor'a aru fi lãnga laculu arabicu in Turchestanu, care tinutu, prin urmare, aru fi leaganulu limbei magiare. —

Prospectu politicu.

Ne sosindu-ne pãna'n momentulu acest'a vre-o foia din invecinat'a Romani'a, amintim dupa foile straine numai atãta, ca noulu ministeriu Cretulescu va sa retraga mai multe proiecte de legi substernute camerei.

Printiulu Napoleonu a parasitu Parisulu, si loculu lui de Vicepresedinte alu consiliulu intimu va remane deocamdata neocupatu. Faim'a, ca acel'a va fi inlocuitu de Imperatã'sa Eugeni'a, nu se va adeveri nici pentru aceea, cãci Imperatã'sa in lipsirea Imperatului de acasa, a dusu presidulu in acestu senatu, si acum nu pãte repasi la vicepresidiu. — Intr'o conferintia a solului austriacu, principelui Metternich, cu ministrulu de esterne francesu Dronyn de Lhuys, privitãre la cestiunea ducatoru germane, cestu din urma accentuã de nou principiulu nationalitãtiloru, ce l'a proclamatu Franci'a inca dela nceputulu acestei afaceri. Cu privire la negociatiunile italiene princ. Metternich negã ori ce amestec din parãea Austriei.

Publicarea

sumeloru incurse la fondulu Assoc. dela siedinti'a Comitetulu tinutu in 6 Iuniu a. c. pãna la siedinti'a din 4 Iuliu n. 1865.

1. Domnulu Assessoru de sedria in Abrudu Vas. Popu Harsianu a tramisu la fondulu Assoc. tax'a de m. ord. pe an. 186³/₄ si 186⁴/₅ in suma de 10 f.

2. Dela D. Assessoru de sedria in Teac'a Iosifu Popu s'a incassatu cã taxa de m. ord. pe an. 186⁴/₅ si pentru 1 esempl. din actele ad. gen. I, II, III si IV cu totul 6 f. 30 xr. v. a.

3. Prin D. Protopopu in Rosi'a de munte Simeonu Balintu s'a tramisu la fondulu Assoc. 11 f. dintre cari 5 f. in moneta sunatoriã tax'a de m. ord. pentru Dsea pe an. 186⁴/₅, ear 5 f. v. a. tax'a de m. ord. nou pe an. 186⁴/₅ pentru D. Notariu comunalu in Rosi'a de munte Ioanne Vladu si 1 f. pentru diploma.

4. La Secretariatulu Assoc. au depusu taxele de m. ord. a) D. Ioanne Tipeiu Protopopu si Col. Assoc. pe an. 186⁴/₅ 5 f., b) D. Ioanne Ignath c. r. Locoteninte tax'a pe an. 186⁴/₅ iarasi 5 f. v. a., summ'a 10 f.

5. Prin d. Protopopu in Clusiu si Col. alu Assoc. Vasiliu Rosiescu s'au administratu la fondulu Assoc. 49 f. v. a. si anume:

a) Dela d. Prot. in Morlac'a Anani'a Popu tax'a rest. pe an. 186²/₃ si 186³/₄ 10 f., b) d. Assessoru de sedria in Clusiu Leontinu Popu tax'a restanta pe an. 186³/₄ 5 f., c) d. Georgiu Selinc'a oficialu la Comissiunea de dessarcinare, tax'a rest. pe an. 186³/₄ 5 f., d) d. Secretaru Gubernialu Nicolau Barbu tax'a pe an. 186⁴/₅ 5 f., e) d. Capelanu Gregoriu Chiff'a tax'a pe an. 186⁴/₅ 5 f., f) d. proprietaru Georgiu Vestemianu tax'a de membru ordinariu nou pe an. 186⁴/₅ 5 f., g) d. Protopopu Vasiliu Rosiescu pe an. 186⁴/₅ 5 f., ear pentru 9 esempl. din actele adunãrilor gen. I, II si III dela dd.: a) d. Secr. Gub. Nic. Barbu 1 f., b) Vas. Rosiescu Prot. 1 f., c) d. Anani'a Popu Prot. 1 f., d) d. Ioann Babb c. r. Directoru de cancel. 1 f., e) d. Gregoriu Chiff'a Capelanu 1 f., f) d. Ioann Pamfilie Protopopu 1 f., g) d. Nicolau Popu Jude procesualu 1 f., h) d. Georgiu Vestemianu proprietaru 1 f., i) d. Georgiu Selinc'a oficialu 1 f.

Asiadara summ'a totala administrata prin d. Protopopu si Colectoru alu Assoc. Vasiliu Rosiescu face 49 fl., di patru-dieci si nouẽ florini val. austr.

6. Prin d. Adm. protopopescu si Col. alu Assoc. in Abrudu Ioanne Galu, s'a tramisu la fondulu Assoc. parte taxe, parte pretiulu acteloru Assoc. vendute 35 fl. v. a. si anume:

a) Dela d. Assessoru de sedria Dionisiu Tobiasiu tax'a rest. pe an. 186³/₄ 5 f., b) d. negot. Michailu Cocu pe an. 186³/₄ si 186⁴/₅ 10 f., c) d. cancelistu Nicola Moldoveanu pe an. 186³/₄ 5 f., d) d. negot. Teodoru Serbutiu pe an. 186³/₄ 5 f., e) Pretiulu aloru 10 esemplare din actele adunãrilor gen. I, II si III 10 f. Summ'a 35 fl. v. a.

7. Prin D. Senatoru si Col. alu Assoc. in Orestia Ioanne Balomiri s'au tramisu cã taxe pe an. 186⁴/₅ 15 fl. si anume:

a) Dela DSea pe an. 186⁴/₅ 5 f., b) d. Protopopu Nicolau Popoviciu pe an. 186⁴/₅ 5 f., c) d. negotiatoru Spiridonu Tatarzi pre an. 186⁴/₅ (restãza pentru an. 186²/₃ si 186³/₄) 5 f. Summ'a 15 f.

8. Dela D. Assessoru comitatensu in Gherl'a Alessandru Nemesiu tax'a rest. de m. ord. pe an. 186²/₃ si 186³/₄ s'au tramisu 10 f.

9. Prin D. Colectoru in Muresiu Osiorheiu Iosif Fulep, s'a tramisu la fondulu Assoc. cã taxe rest. summ'a de 25 f., si anume:

a) Dela d. Assessoru la Tabl'a reg. Michailu Orbonasiu sen. tax'a rest. pe an. 186²/₃ si 186³/₄ 10 f., b) d. Georgiu Popu subfiscalu la Tabl'a reg. pe an. 186²/₃ si 186³/₄ taxe rest. 10 f., c) d. Alessandru Sangeorgianu, plugariu tax'a rest. pe an. 186³/₄ 5 f. Summ'a 25 f.

10. Prin D. Colectoru in Campeni Georgiu Ioanette, s'a tramisu la fondulu Assoc. 20 f. cã tãce de m. ord. si anume:

a) Dela d. Jude procesualu Petru Ioanette tax'a de m. ord. pe an. 186⁴/₅ 5 f., b) d. Michailu Andreic'a, propri etaru tax'a pe an. 186⁴/₅ 5 f., c) d. Parochu Vasiliu Gombosiu pe an. 186⁴/₅ 5 f., d) d. Colectoru Georgiu Ioanette pe an. 186⁴/₅ 5 f. Summ'a 20 f.

11. Prin d. Colectoru in Sasu-reginu Ioann P. Maieru, s'au tramisu la fondulu Assoc. cã taxe de m. ord. pe an. 186⁴/₅ summ'a de 100 f., si anume:

a) d. Pres. la Trib. com. Georgiu Bardosi 5 f., b) d. negotiatoru Nicolau Marinoviciu in Sasu-reginu 5 f., c) d. neg. Georgiu Marinoviciu 5 f., d) d. Mich. Orbonasiu jun. Jude singularu 5 f., e) d. perceptoru in pens. Alessandru Szilasi 5 f., f) d. Iosifu Tincu, Jude procesualu 5 f., g) d. Ioanne Dombradi, Jude proces. 5 f., h) d. Iosifu Brancoveanu, Protp. in Idicelu 5 f., i) d-n'a Veronic'a Sierbanu, veduva 5 f., k) d. Petrea Grecu, negot. 5 f., l) d. Simeonu Crainicu, Jude orfanalu 5 f., m) d. Nechit'a Callini, notariu in Mesterhaz'a 5 f., n) d. Teodoru Stoic'a, parochu in Topliti'a 5 f., o) d. Teodoru Siandoru, parochu in Cuesdin 5 f., p) d. Demetriu Angelu, parochu in Giurgiu 5 f., q) d. Georgiu Schiopulu, Cancelistu judecatorescu 5 f., r) d. Alexie Onitiu, Cancelistu jud. 5 f., s) Daniilu Lic'a, Vice Fiscalu 5 f., t) d. Iacobu Pavelea, Archivaru comit. 5 f., u) d. Ioanne P. Maieru, possessoru 5 f.

Asiadar summ'a tramisa face 100 f. v. a., di: o suta florini v. a.

12. La Secretariatulu Assoc. au incurse cã taxe de m. ord. pe an. 186⁴/₅: a) dela d. diregatoriu metropolitanu in Springu, Vasiliu Albini 5 f., b) d. Prof. de Teologia, Ioanne Popescu 5 f., c) d. Protop. Sabiului, Ioanne V. Rusu 5 f. val. austr. Summ'a 15 florini.

13. Dela d. diregatoriu metrop. in Springu Vasilie Albini pentru 1 esempl. din actele ad. gen. I, II, III si IV. s'a tramisu 1 f. 30 xr.

14. Prin d. Protonotariu si Colectoru alu Assoc. tranne in Erkãvas, Georgiu Fulepp s'a tramisu la fondulu Assoc. cã taxe rest. summ'a de 45 f. v. a., si anume:

a) dela d. Georgiu Popu de Ilyesfalva subjude cerc. in Basesci tax'a de m. ord. rostãte pe an. 186²/₃ si 186³/₄ 20 f., b) d. Alessandru Popu subjude in Basesci taxa rest. pe an. 186²/₃ si 18³/₄ 10 f., c) d. Ioanne Popu, Juratu in Domninu taxa rest. pe an. 186²/₃ si 186³/₄ 10 f., d) d. Colectoru Georgiu Filepu taxa rest. pe an. 186³/₄ 5 f. Summ'a 45 f.

15. Deadreptulu la cass'a Assoc. in decursulu lunei trecute (Iuniu) au incurse urmatãrele sume:

a) dela d. Secr. I. Georgiu Baritiu tax'a pe an. curentu 186⁴/₅ 5 f., b) d. Capitanu supremu Ales. Bohatielu pe an. 186²/₃ si 186³/₄ 10 f., c) d. Assessoru in Teac'a Iosifu Popu tax'a pe an. 186⁴/₅ 5 f., d) Totu dela acestu Domnu pentru actele ad. gen. I, II, III si IV 1 f. 30 xr., e) d. Adm. Prot. in Apahid'a Lazaru Maximu tax'a de m. ord. pe an. 186³/₄ 5 f., f) d. Adm. prot. in Campeni, Ioanne Patiti'a pe an. 186⁴/₅ 5 f., g) d. Economu in Sohodolu, Eremi'a Bud'a pe an. 186³/₄ si 186⁴/₅ 10 f., h) d. Dr. Ioanne Stoi'a pentru actele ad. gen. I, II, III si IV. 1 f. 30 xr. i) d. Partenie Cosm'a, advocatu in Beiusiu pe an. 186³/₄ 5 f., k) d. Georgiu Tamasiu Prot. Tirnavei de jos pe an. 186⁴/₅ 5 f., l) Georgiu Angyalu, Consil. la Tribun. supr. pe 186³/₄ 5 f., m) d. Petru Rosc'a, Senatoru pe an. 186⁴/₅ 5 f., n) d. Moise Pang'a, directoru pe an. 186⁴/₅ 5 f.

Dela Secretariatulu Assoc. tranne romãne.

Sabiuiu in 4 Iuliu n. 1865.

27—3 Concursu.

In prediulu comunei opidãne Resinari, la Riudadulu, a devenitu vacanta statiunea de Invetiatoriu la scol'a filialiã de a colo, spre ocuparea cãrei'a se publica acestu concursu.

Cu acestu postu este impreunatu unu salariu anualu de 126 f. v. a.

Competintii au a-si tramite cererile la oficiulu subsemnatu (post'a Sabiuiu) prevediute cu dovedile de lipsa despre hãrnici'a loru celu multu pãna in 25 Iuliu st. n. a. c., pentru ca cererile sosite mai tardiu nu se voru potã lua in considerare.

Resinari, 20 Iuniu 1865.

Oficiulu opidãnu.

De Limbriku Kordelatu (Verme kolltario, Handwurm)
Vindecã fãrã durere si pericollu in 2 ore Dr. Bloch in Viena, Praterstrasse No. 42. — Deslusiri se dau prin sorisori francate. — Medicamente ku modulũ intrebuintãrii se trimite ku postã.

Burs'a din Vienn'a 26 Iuniu (8 Iuliu) 1865.

Metalicele 5%	69 85	Actiile de creditu	177 50
Imprumutulu nat. 5%	74 95	Argentulu	106 75
Actiile de banca	795	Galbinulu	5 24